

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

S. Agnetis Virginis & Martyris festo Paraphrasis Epistolæ B. Pauli II. Cor. X.
& XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

Ex triūphis
sanctorum
martyrum
quid dicere
quique de-
beat ad imi-
tandum.

1. Cor. 10.

nullis profecto hic amor sublimius excellere, clariusq; fulgere, quam in be-
atissimis martyribus inuenitur: qui Domino nostro Iesu Christo pro om-
nibus hominibus mortuo, tam propinqui sunt imitatione charitatis, quam
similitudine passionis. Et paulò post: Ad erudiendum Dei populum, nullo
est utilior forma, quam martyrum. Sit eloquentia facilis ad exhor-
tandum, sit ratio efficax ad suadendum: validiora tamen sunt exempla,
quam verba: & plenius est opere docere, quam voce. Hæc ille. Ergo charis-
simi, gaudeamus in Domino, & laudes gratesq; illi agamus, quod charis-
simum & robur indidit, ut vincerent, & victores gloriosissime coronauit.
Discamus illorum exemplis mitissima lenitate ob amorem Christi pro no-
bis in cruce mortui, & futuræ gloriæ beatitudinem aspera quæque perpe-
ti, ut & Christo compatiatur morienti, & cum illo semper regnemus in cae-
lis coronati. Impatientiæ impetus quoad possumus freno timoris Dei co-
hibeamus, ne & meritum perdamus quod præstatur æquanimiter patien-
tibus, & penas æternas incurramus. Adest omnibus nobis certissimum di-
uinæ gratiæ auxilium, & sicut fidelis Deus non parietur nos tentari supra id
quod possumus, ita bonæ voluntatis studium adhibentibus ipse præsto er-
rit, eripietque ex malis omnibus, & in suum translatus regnum, immen-
sis donabit gaudijs, Iesus Christus, spes & corona. pro se certantium, qui
cum Patre & Spiritu sancto uiuit Deus: per omnia secula seculorum,
Amen.

IN FESTO B. AGNETIS VIRGINIS ET
martyris Epistola B. Pauli Apostoli, secunda ad
Corinthios X. & XI.

2. Cor. 1.

Patres, Qui gloriatur, in Domino gloriatur. Non enim qui se-
ipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat.
Vtinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ: sed & sup-
erate me. Emulor enim vos Dei emulatione. Despondi enim vobis
vni viro virginem castam exhibere Christo.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Gloriandi
verus modus
quis sit.

Laudandi re-
gula vera
qua sit.

Quomodo in potestate Euangelicæ prædicationis à Deo accepta, quo-
modo in dono Dei quouis alio sit gloriandum si quis gloriari ve-
lit, docet hic Apostolus, dicens: Qui gloriatur in aliquo dono aut
gratia sibi data in eo, cuius est gratia hæc aut donum, non in se, à quo, præ-
ter peccatum, nihil habet, gloriatur. Neque enim fieri potest ut is, qui sua
gloriam querit, in Domino gloriatur. Quod enim sibi usurpat, hoc non
potest tribuere Deo. Et qui seipsum comendat aut spectabilem cupit reddi in
hoc, quod opus Dei facit, puta, docens, prædicans, aut potestatem Euangeli-
cam à Deo sibi collatam exercens, non est probatus, seu iustus habitus coram
Deo & prudentibus viris, sed quem Deus comendat testimonio miraculo-
rum gratiaq; sanctæ conuersationis. Illam autem comendat, approbat aut
dignum iudicat, quem ut donum à se acceptum prædicet, mittit. Est autem re-
gula laudandi, ut nemo seipsum (quod insipientiæ est) laudet, sed laudetur ab
alio

VI
22

alio sicut scriptum est: *Laudet te alienus, & non os tuum.* Contra hanc tamē, aut aliam similem eiusmodi regulam non agitur, si non iuxta verba regulæ, sed iuxta illius intentionem quid fiat. Quapropter sancti si de seipfis, laudes dicant, aut vnde æstimationis laudisve quid illos sequatur, narrent aut faciant non in suam, sed in Dei hoc gloriam faciunt. Ideo à superbia manent incontaminati. Quamobrem cum Paulus non nihil laudis de se propter Corinthiorum ædificationem instructionemq; dicere cogeretur, præmisit: *Vtinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ, puta vt me laudē paululum, non propter me, sed propter vos, qui ædificandi estis ex me, idē ad gloriā Dei.* Si ergo insipientiæ est, forte quæso modicū insipientiæ, imo supportate me. Aemulor enim vos, id est, casto amore vos diligo, & pro custodia vestri zelor, non mea nec priuata aliqua affectione, sed Dei æmulatione vos diligens. Quod hinc liquet: Despondi enim vos vni viro Christo iudici, assignare sponsam incontaminatam. Siquidem fideles omnes charitate connexi sunt vna Christi sponsa, vnāq; virgo per fidei synceram integritatem. Quomodo enim virginitas corporis, integritas est carnis: ita virginitas cordis, fides est incorrupta ac sincera.

Proverb. 14.
2. Cor. 11.

Fideles omnes vti dicitur virgo & Dei sponsa.

EXEGESIS EVANGELII IN EODEM FESTO
Matthæi XXV.

Dominus noster Iesus Christus, fratres charissimi, ob oculos nostros constituit in hac præsentis Euangelij lectione similitudinem, seu parabolam, qua nos docet non sufficere hoc ad salutē, vt peccata & mala declinemus, sed hoc quoque necessarium fore, vt iustis bonisq; insudemus operibus. In quibus tamen necdum securi sumus, quamuis bona nulla, vt sint æternæ vitæ meritoria, operari nos possumus, nisi Dei gratia in nobis & nobiscum operante. Possumus enim & opera bona operari sine gratia Dei gratum faciente, quæ quidem virtutum ac honorum habeant operum speciem, non tamen integritatem ac veritatem: quemadmodum pomū sepe numero foris iudicatur pulchrum ac bonum, quod tamen intus putridum inuenitur, & vermibus corruptum. Dicit itaque Dñs apud Matthæū.

Simile est regnum cælorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas, exierunt obuiam sponso & sponsæ.

Præsentis Ecclesiæ in hoc inquit similis est decem virginibus, quæ accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso & sponsæ. Quemadmodū iam cooperam dicere, vt opera bona verè sint bona quæ Deo placeant, opus est vt Dei gratia sint nobis cooperante facta: deinde vt absit quoque omnis conditio mala, seu circumstantia: postremo, vt intentio Deo placendi ad operandum nos moueat, non priuatus aut mundi amor, necesse est. Alii peccatoribus minatur, & quæ pœna illos maneat prædicit hic verè eos, qui iustitiam se putant agere, quam caute quamque prudenter hæc agere debeant, præmonet dicens: Simile est regnum cælorum decem virginibus. Cuius enim rei gratia dicit virginibus? Quare nō hominibus parabolam accommodat quibuslibet: nisi quia virginitas præclarum habet laudis titulum in Ecclesiā? Eius namque grande est præconium, magna dignitas, in-

Opus bonum vt sit Deo acceptū quam necessaria. Matth. 25.

Virginitas quam præclara sit virtus.

Virginitati
quid necessa-
rium sit.

Math. 19.

1. Corin. 7.

Oleo quid
mystice sig-
nificetur.

Lampades
mystice quid
insinuent.
Apoc. 14.

Obuiare spō-
so quid my-
stice.
Augustin.

Fatue virgi-
nes quæ in-
telligantur.

gens in obseruando labor. Veruntamen, si hæc omnia viceris, & virginitatem continens, siq; studium non in Deum retuleris, nihil facile te credas. Sed quomodo tu Deum ignorasti, quomodo cuius hoc esset donum, & in cuius obsequium honoremque sacrificandum nesciisti, ita ipse quoque (vt non multo post sequetur) tamen si virgo fueris, te ignorat. Quamuis enim virginitatem Dominus vehemēter laudauerit, quamuis eunuchos qui propter regnum se castrant cælorum prædicauerit, tanquam sublimem virtutem, puta virginitatem, pro illius ardua nobilitate non omnibus mandauerit, sed qui potest capere, capiat dixerit, commiseritque fidelium hanc voluntati: Paulus quoque laudauerit quidem virginitatem, adhortatusque fuerit ad illius obseruantiam, præceptum tamen neque ex se, neque ex Domini iussu pro seruanda illa dederit, propterea quod tanta sit exultationis, vt à paucissimis qui sub gratia, seu sub lege gratiæ vivebant, vix recte dignique coli potuerit: non tamen omnino adeo est tuta, nec secuta, quin sobiliter professione inueniantur, qui à regno excludantur cælorum. Quia igitur res magna sublimisque erat virginitas, maiorisque in Ecclesia exultationis, ne quis, illa seruata, quati nullo indigens, in alijs esset negligentior, parabolam non de quibusuis, sed de virginibus, quarum erant tunc maior & præclarior esset opinio, proposuit Dominus. Si enim per oleum, lætitiæ conscientiam sinceritatemq; sanctæ deuotionis intelligimus, & misericordiam (quæ virtus si defuerit non iuuabit virginitas in Christianis) lampades lumina vult esse, quæ manibus gestantur, quibus fides significatur & opera. Omnes enim ad iudicium Domini accessuri, fidem nostram, nobiscum adferemus, & opera. Sicut scriptura dicit: *Opera enim illorum sequuntur eos.* Sed dicit quis: quomodo mali bona adferent opera? dicendum, neminem adeo esse malum, qui non aliqua habeat bona, licet non sint tam bona, vt præmio coronentur æterno. Sunt igitur bona, quibus oleum dicitur sincera deuotionis, quia amore studioque placendi Deo, non sunt facta. Hæc tamen opera nihilominus lampades sunt, quæ manibus gestantur, itaque acceptis lampadibus suis, hoc est, externis operibus, exierunt de suis habitaculis obuiam sponso & sponsæ. Obuiabimus omnes Christo sponso & sponsæ, id est, Ecclesie triumphanti nos, qui sumus Ecclesia militans: vt congregati simul, vna etiam amur Ecclesia atque sponsa Dei. Aut vt secundum Augustinum, hoc modo obuiare sponsæ dicamur, velut si omnibus in Ecclesia concurrentibus filijs ad matrem concurrere dicantur, cum ipsis filijs congregatis, constet ea, quæ dicitur mater.

Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes. Sed quinque fatuæ acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum. Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.

Fatuitatem hic, pro imprudentia accipimus. Quia fatuæ sunt virginis, quæ opera & studia sua nescierunt ordinare ad rectum debitumq; finem. Hoc modo, qui æternis terrena præfert, stultus est, ac insipiens. Qui item non ad Dei honorem vitamq; æternam, sed aut propter honores temporales, aut propter

VI
22

propter laudes humanas bona opera agit, sultus est. Quinq; igitur ex ijs virginibus erant fatuz, utpote quæ acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum: hoc est, quæ fidei & operibus, neque spiritualemente deuotionis lætitiã internam, neque conscientie synceritatem coniunxerunt. Quisquis enim lætitiã internam non habet, quia Deo placet, non habet, ait Augustinus, oleum secum. Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus: hoc est, testimonium synceræ conscientie bonum curarunt habere. Siue oleum conscientie dicat serenitatem synceritatemque, siue lætitiã spiritualemente, qua quis in opere bono gaudet propter Deum, puta quod speret illud Deo placere. Virunque ex charitate oritur, atque emanat: idcirco non perperam quis in oleo intelligere potest charitatem.

Augu. sin. Virgines prudentes quæ intelligatur.

Moram autem faciente sponso, dormitauerunt omnes, & dormierunt. Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponus venit, exite obuiam ei.

Moram facit Dominus veniendo ad iudicium. Et hæc ipsa mora, tempus est intermedium ab ascensione sua, vsque ad finem mundi, quo interim omnes dormiunt somno mortis in sepulchris: inde ad vltimum Domini aduentum resuscitandi. Eam enim ob rem, quia à Domino resuscitabimur omnes, magis dormire nos scriptura dicit, quàm mori. Media autem nocte, hoc est, nullo sciente, inopinato & ex improuiso. (*Hora enim qua non putatur, inquit, filius hominis veniet.*) Itaque media nocte, ecce clamor factus est. In voce enim Archangeli & in tuba Dei, descendet Filius hominis, cui Patet dedit omne iudicium: & tunc qui mortui sunt, resurgent: aut sicut dicitur hic, qui dormierunt, exhibunt Christo obuiam. Hic enim clamor tunc sonabit. Ecce sponus venit, exite obuiam ei. Perpendite filij, quàm tristis erit hæc vox multis, quàm gaudiosa verò ac iucunda alijs. Qui enim graui pondere erunt delictorum oppressi, quomodo non erit illis hæc vox tristitia & luctui? qui verò ad beatitudinem resurgent æternam, quomodo non ad hanc vocem exultabunt? *In memoria enim æterna erit iustus, ab auditione mala non timebit?*

Mora Do. mini quæ intelligatur.

Dormire quomodo dicatur mortui. Lucæ 2. 1. Theff. 4. Ioan. 5.

Ecce sponus venit quibus tristitia quibus lætitia erit. Mat. 13.

Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & ornauerunt lampades suas.

Omnes quidem refurgemus in icu oculi, ad vocem Angeli, & in nouissima tuba portantes opera nostra, hoc est, tam merita, quàm demerita nostra nobiscum. Ornare igitur lampades, est reassumere opera nostra, atque ad reddendam se rationem parare. Surrexerunt itaque omnes, tam iusti, quàm peccatores. Surgent iusti de pulueribus, & tumulis ad recipiendam coronam æternam: Surgent ab expectatione longa & spe, ad recipiendam veritatem Surgent quoque reprobi à sono negligentie. Incipient enim tunc timere, incipient instantis periculi timore resipiscere, incipient suam fatuitatem detestari & plangere. Tunc intelligent, quia nihil est, quod vixerunt in mundo. Tunc, inquam, incipient videre & sapere, quando illis nihil commodi, sed probri & doloris plurimum adferet. Ornare igitur lampades suas est dispicere opera sua ac diiudicare. Tunc enim tam boni quàm mali

1. Cor. 15. 1. Theff. 4. Lampades ornare quid mystice sit.

In extremo iudicio quomodo boni & mali diuersi-

mode suas
et amittunt
conscientias.

mali interrogabunt conscientias suas. Boni quidem qui in prudētibus vir-
ginibus significantur, inuestigabunt in se ne quicquam appareat coram
Deo, quod esset despicabile repræsentabile, non aliter quam sponsa oc-
currens sponso superventuro, festinat se componere, ne quid in ea, sponso
displiceat. Mali verò, in fatuis virginibus significari, pariter se inuestigabunt,
si quid in conscientijs inuenerint suis, quo Deo possent placere. Quo non in-
uento, se ipsos accusabunt, & dijudicabunt apud se. Filij, ut inam modo sem-
per que in vita nos iudicaremus, quomodo tunc nos iudicabimus, in Deum
nunquam peccaremus. Modo itaque penitentiæ maxima foret utilitas,
cum post mortem nihil omnino tunc sit profutura.

Fatux autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo ves-
stro, quia lampades nostræ extinguuntur. Responderunt
prudentes dicentes: Ne fortè non sufficiat nobis, & vobis. Itē
potius ad vendentes, & emite vobis.

Fatux virgines, reprobitq; omnes, cum nihil in suis cōscientijs inueniūt,
quo se aduersus iudicis iram tueri possint, aliena auxilia implorāt, sed hoc
quoque frustra: Neque enim tunc tempus est querendi, aut operandi, aut
mendicandi. Sed est tempus metendi, mercedemq; recipiendi laborū. Dux,
inquiunt, nobis de oleo vestro. Succurrite nobis de lætitia conscientix ves-
stræ, aut de charitate vestra, qua lucent & ardent lampades vestræ: quia lam-
pades nostræ extinguuntur, hoc est, quia fides & opera nostra carentia lum-
ine charitatis, extinguuntur. Extinguitur lampas hominis, quando fides de-
ficit, ac desperat. Quemadmodum enim qui sibi bene conscius est, magnan-
imè ac confidenter agit, ita qui malè sibi conscius est, formidat semper.
Mali igitur cum in se fidem & opera cōspiciunt à lumine gratiæ aliena cō-
secratur eorum spes & conscientia. Cæterum quod fatux rogant sapientes
sibi cōmunicari oleum, innuitur, malos optare vndique sibi subuenire pro-
sertim si qui incerti sint, quid de eis iudicabit Dominus: ut pote qui ana-
pulationem sententiæ verentur damnari. Verum quid responderunt: Sapi-
entes? Ne fortè non sufficiat nobis & vobis. Adeo terribile futurum, inquit,
est iudicium, ut nulla sibi conscientia confidat. Si enim stellæ non sunt
mundæ in conspectu eius. Si iustus vix saluabitur, quis gloriabitur mundum
se habere cor? Quod si nemo de se hoc quærat promittere, quomodo tunc
excusandum alienum peccatum, potest reo assistere? Tantis igitur timor
nium prittimor, ut nemo speret se iustum inueniendum: sed adhuc time-
at, ne forte non iustus existat. Dicunt igitur: Nihil est, quod superabundat
ex meritis nostris: plura potius deficient, quæ sua liberalissima misericor-
dia Deus adijciat, quocirca minimè hæc sufficient vtrisque. Itē potius ad
vendentes, & emite vobis. Itē ad sacerdotes, & penitentiam agite, peccatq;
vestra pauperum misericordijs redimite. Hoc consiliū dabant, quod solum
dari debuit, si tempus adhuc fuisset miserendi, & si prodesse tunc potuisset.
Secundum Augustinū, insultando hæc dixerūt. Itē nunc, & videte, quid vos
adiuuent, qui vobis laudes in vita vendere consueverunt, & in errorem vos
inducere, ut coram hominibus non coram Deo præsumeretis gloriari.

Et dum irent emere, venit sponfus. Et quæ parata erant,
intra

Lampas ho-
minis quo-
modo mysti-
cè extin-
guitur.

Iudicij extre-
mi horror
quantus
est.

Iob 15.
1. et 4.
Prover. 10.

Timor quan-
tus omnium
est in extre-
mo iudicio.
Daniel. 4.

Augustin

intrauerunt cum eo ad nuptias: & clausa est ianua.

Non est putandum, quod tunc, quando separata anima est à corpore, poenitendi merendiue tēpus sit. Ideo nō refertur etiā q̄ oleum emerint, licet ad emēdum iuerint: hoc est, huc, illucq̄ p̄ angustia se verterint, tremēdx sententia poenarumq̄ meditantē euasione (quod fiet in morte singulis, quo ad animā: in iudicio vero extremo vniuersis, quo ad corpus & animam) Quādiu enim corpori cōiuncta est anima, adhuc poenitentia gratiaq̄ diuina, & misericordia locus patet, nisi quod rarissimē, qui illuc tantisper differunt poenitentiā, vix rectē poenitere credendi sunt, propter nimia perturbationē, angustia temporis, grauem metum exulceratamq̄ conscientia. Poenitēte quidem, sed metu mortis damnationisq̄ non odio peccati. Si enim diutius viuere possent, nihil de pristina vita illis adeo displiceret, vt emendarent. His igitur ad nuptias cum sponso intrantibus, qui oleum habebant in lampadibus: illis verō qui iuerunt oleum emere abeuntibus, regni caeloru interim clausa est ianua. Non est in parabolis querenda per omnia ad veritatē, cuius est parabola similitudo. Nam vt dixi, in futuro iudicio nemo ab alio petet merita, aut suffragia, nemo quoq̄ ad comparanda plura merita est abiturus. Siquidem neque precum, neque laboru, aut virtutum querendaru tunc erit locus: sed intelligenda est ratio, quare haec dicantur. Hic namq̄ sensus est parabolae: quod opera sine charitate facta, non lucent, quando quidē sola fides, quae per dilectionem operatur, fulgebit. Non ergo in huiusmodi lampadibus est oleum. Deinde vult nobis palam esse, post hanc vitam si quis pro auxilio quempiam vellet inuocare, aut si redire ad operandum bona vellet, non ei hoc concedi.

Nouissimē veniunt & reliquae virgines dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. At ille respondēs, ait: Nescio vos.

Clausā fuit ianua ingressis his, qui ad nuptias vocati & electi erāt, quia post nouissimum diem, consummato tempore & cuiuscunq̄ vita, quae à Deo vnicuiq̄ ad bona merenda est cōcessa, non patebit aditus regni caeloru. Idcirco, quod fatuae virgines, tunc ad ianuā pulsantes, introduci perēt, indicat quidem, quod malis infernalibus carere vellēt & introitum ad beatitudinem peterent: at nemo illis aperuit, sed responsum est illis à Domino: Nescio vos. Vocatis me, Domine, Domine. Quid autē me vocatis Domine, Domine, quando ea quae faciēda cognoscebatis, renuistis facere? Nescio vos: nō vos vt filios agnosco, non vt filios adoptionis habeo. Sicut itaq̄ firma immutabilisq̄ Christi sententia: Post clausam ianuam, post peractum iudicium, imo post vitam exactam, nulli, nisi in hac vita salutem reparandam.

Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.

Verba sunt Christi post parabolam ad vigilandum nos hortātis. Causam namque vigiliarum inducit, dicens: Quia nescitis diem neque horam. Cum ignoretis, inquit, quando Dominus vester venturus sit, ideo semper interim vigilate, vt quacunque hora pulsauerit, confestim illi aperiatis. Quod nobis largiatur Dominus noster Iesus Christus, in secula benedictus, Amen.

Poenitere
differentes
quanto per-
iculo se expo-
nant.

In parabolis
quid porissi-
mum peccā-
dum sit.

Sensus huius
parabolae q̄
sit precipuus.
Galat. 3.

Luce 6.
Matth. 7.

Nulli post
haec vitam
sperandā be-
atitudinē qui
eam hic neg-
lexerit.

Luce 11.
Marc. 13.

De laudibus sancte virginitatis, quid eadem sit, quique seruari debeant: qua denique verae virgines vitare debeant.

Ecce sponsus venit exite obviam ei. Matthæi XXV. Virginis sacratissima Agnetis festum celebrantes diem, gratias agere debemus Deo charissimi, quod alioqui natura & sexu fragilem tanto suæ gratiæ firmavit robore, ut pœnas omnes atque ipsam adeo mortem non solum non timuerit, sed læto, etiam & alacri animo perpessa sit. Donum hoc fuit gratiæ diuinæ, quæ mira operatur in electis Dei, quam etsi non omnes æquè magnam experimur, tamen si in alijs eam diligimus, atque pro ea Deo laudes gratiasque agimus, nos quoque illius reddimur participes: quandoquidem charitas quæ singulorum sunt propria, omnibus facit esse communia. Quod propterea libentius vos admonere debui, ut etsi in vobis non omnes virginitalis gloriam, quam in hac virgine veneramus, agnoscitis, nõ propterea sitis abiecti animo, quod vos eam non sitis adepti, sed eo magis accendimini ad laudandum Deum, qui eam huic dulcissimæ sponsæ suæ contulit, atque eo ipso vos quoque tanti doni participes sitis. Est enim virginitas pura ac immeritata munus haud vulgare præpotentis Dei, quod paucis contingit: quia pauci sunt, qui carnis suæ voluptatibus oblectari velint. Cuius laudes ardentis & libentibus animis audire debent etiam qui illa carent, ut se hoc ipso declarent in alijs amare, quod ipsi minimè habeant. Id enim maximè decet Christianos omnes, ut aliorum bonis ex animo congratulentur: & vicinque Dei gratiam agnoscunt, Deum laudent, & pio mentis affectu sese erigant ad laudandum Deum, ex quo tanquam fonte primario bona quævis in creaturas quasi bet promanant. Ergo dilectissimi promptis quæso animis nos auscultate de virginitalis laude dicturos: de qua ut diceremus, ipsa nõ solennitas tantæ virginis admonuit. Primo quidem admonendi sunt quotquot virginitalis bonum sese retinere norunt, ut meminerint se thesaurum hunc tanquam in Crystallinis gestare vasis, quibus, utpote fragilibus magna est cura adhibenda, ne frangantur. Ita sanè & ipsis ipsidem sollicitè mandanda est opera, ne præclara virginitalis rosa vel liliium in eis corrumpatur, & rescat, effundatur, amittatur, derurpetur, intereat: maximè cum huic virtuti præ cæteris quiddam peculiare coniunctum & inditum sit. Humilitas quidem, patientia, charitas, & id genus aliæ virtutes si amittantur recuperari possunt: atqui virginitas semel amissa nulla potest ratione restaurari. Quamobrem studio maiori connitendum eis est, & cautius prospiciendum, ut eam seruire possint.

Sed est sanè quod laborem hunc & sollicitudinem ipsis suauem & iucundam & potest & debet efficere, quando virginitas ob Dei amorè conseruata sponsa est, vel sponsam efficit summi ac præpotentis Dei. Noui equidem animos iuueniles amoris expertes esse non posse: neque id ab eis exigo ut amorem omnem abijciant. Imo verò hortor & admoneo, ut eo cordis sui conseruent amorem, ubi amor tutissimus, castissimus, purissimus est, atque ubi honestum, laudabile ac meritorium est amare. Id autem ita fiet, si Deum toto ac integro corde diligant, si illum solum quærant, illum vnum concupiscant, illum

Virginitas
quam sit præ
cellens mu-
nus Dei.

Gratulandū
qui sit bonis
aliorum.

Virginitas
quanto sit cu-
ra custodienda.
Virginitalitatem
amissam non
posse recupera-
ri.

Virgines quo
suam amorè
trahere
debeant.
Matth. 22.
Lucæ 10.

illum solum spectent, illi vni adhæreant, illi denique soli placere nitantur. Talis amor securus, beatus & iucundus est. Hoc amore prædita animæ nihil difficile est valescere omnibus, quæ in mundo sunt, nec molestum illi est laborem omnem, & quicquid certaminis, quicquid aduersitatis summus atque charissimus illius amicus & sponsus ei euenire permittit perpeti: imo aliquam vicissim amoris ac fidelitatis declarandæ occasione sese nactam gratulatur erga illum qui ipsam prior dilexit, etiam non amantem, imo nec eum cognoscentem. Neque etiam eiusmodi anima mortem ipsam grauate vel anxia cum formidine, sed magno cum desiderio excipit, sponsoque suo longè dulcissimo cupide pergit obuiam, certa nimirum ex spiritus sui & propriæ conscientiæ attestacione posse se illi cum amore & desiderio occurrere: atque etiam longè maiori cum fidelitate & charitate ex gratia ab illo se suscipi: neque nescia est non aliud patere ostium, per quod ad suum possit proficisci sponsum, nisi mortis ipsius. Non ergo molestum illi est mori: adeoque maximè eam delectat Domini illum sermonem vel auditu percipere, vel mente reuolueri, qui est apud Matthæum: *Ecce sponsus venit, exite obuiam ei.* Et reuera quænam tandem putatis sermonis huius dulcedinem dignè possit exprimere, ecce sponsus venit, exite obuiam ei? Quidnam oro sentit cor amantis animæ, quid inquam sentit, quid experitur, dum audit. Ecce sponsus venit exite obuiam ei? Quid possit sponsæ referri dulcius, quid ab ea iucundius percipi, quam sponsum illius aduentare? Quod tamen de ea dictum sit sponsa, quæ sponsum amet suum, quæ illi fidem seruet, quæ ita vt dignum est, sponsi sui aduentum auidè ac medullitus suspiret. Nam si secus se habeat, si alium quælibet ardentius diligat, si erga sponsum infidam se præbuerit, nimirum illi gratum non possit esse nuntium de adueniente sponso, potius metum ac terrorem, quam gaudium illi adferet aduentus sponsi. Fateor quidem, sermonem hunc & nuncium suauissimum cunctis Deum amantibus, Deoq; fidem seruantibus ingeri, maximè tamen ad virgines pertinet quando quidem tota illa parabola vnde hæc verba excerpta sunt, de virginibus alijs quidem prudentibus, alijs autem fatuis agit. Virgines igitur sponsæ sunt, vt Apostolus ad Corinthios affirmat. Sponsus verò est Dominus Iesus. O præcipuam virginittatis præstantiam ac nobilitatem, quæ sponsum habere Dei filium meretur. O præclara virginittas, quæ cum sis integra, nihilominus adeo fecunda es: Fructus quidem non alius te decet, neque partus vllus tibi possibilis est, nisi quo Deum sine dolore edas. O sancta virginittas, quæ doloris non paris filios, sed proles fructusq; semper mansuros. Tanta est celsitudo tua ô prædicanda virginittas, vt Christus te præcipere noluerit, sed tamen commendarit. Non enim tantæ virtutem excellentiæ omnibus imperatam esse voluit, sed ijs duntaxat, quos ipse ex speciali gratia eo eligeret, quiq; libentibus animis eam amplecti vellent. Vnde cû de triplici Eunuchorum genere ageret ita inquit: *Sunt eunuchi qui de matris utero sic nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui seipsos castrauerunt propter regnum calorum.* Vnde mox subdit: *Qui potest capere, capiat:* tanquam diceret: Sublimis valde est, & supernaturalis atque angelica vita in carne degere, & carnis inquinamenta nescire. Usque adeo id arduum est, vt passim omnibus in commune præcipere non auiam: tamen qui potest capere, capiat. Ato

1. Ioan. 4.

Anima amans quomodo suo sponso obuiam præcedat.

Math. 25.

Quidnam singulariter amantem animam consolatur.

1. Cor. 7.

Sponsum vti se dignetur Dominus noster Iesus Christus vocari. Virginittas vti verè fecunda efficiatur.

Math. 19.

Virginittatem cui Christus non præcepit.

VI
22

Virginitas in
quibus dedi-
cat. fuerit.
Ioan. 3. 19.

Gen. 9.

Matth. 1.
Lucz 1.

1. Cor. 10.

1. Corin. 7.

Virginitatem
etiam in ve-
teri testame-
to fuisse Deo
gratissimam.
Esaia 56.

4. Reg. 2.

Virginitatem
omnibus se-
culis Deo sin-
gulari modo
glaciisse.

igitur, o sancta virginitas, quæ in sacratissimo Christi corpore, in dignissi-
ma illius genitrice Maria, & in præcurfore ac baptista illius Ioanne dedica-
ta es. Quid hic ego commemorem sanctum Dominum Apostolum Ioannem, quæ
Christus præ cæteris Apostolis tanquam virginitatis participem charum ha-
buit, & suæ matri de cruce commendauit? Quid plures alios strenuos Chri-
sti milites, sanctos Confessores & Dei amicos recenseam, qui posteaquam ad
Deum sese conuerterant, aut virginitatem, aut perpetuam castitatem serua-
runt? quando in ipso sexu muliebri tot nobis suppetunt præclara egregia-
quæ virgineæ integritatis exempla, ita vt pleræquæ durissimos masculinos
cruciatu perpetui, quam viri contactu impudico fœdari? Quod si impurus
aliquis Epicuri de grege porcus mihi obijciat (vt solent libidinum manci-
pia hæretici nostri) præcepisse Dominum Noe & filijs eius, vt crescerent, &
multiplicati, replerent terram (quod vtique ad fœcunditatem, non coeli-
bem vitam pertinet) ille idem attendat velim alia tunc atque nunc fuisse
tempora: atque pro diuersitate & mutatione temporum non eadem, sed di-
uersa nobis præcepta, & institutiones promulgari. Quis enim non aduertat
illis Noe temporibus quibus totus mundus, id est, creature omnes vix
participes diluuii interierant, paucissimis, nempe octo hominibus in arca
Noe seruatis, merito id præceptum esse à Deo, vt crescerent & multiplica-
rentur, quando totus orbis mortalibus vacuum erat? Nunc verò hisce ex-
tremis temporibus, quibus scriptura ait, securum ad radicem arboris po-
sitam esse, id est, quando Mundus prope interitum est & fini proximus, quo
etiam spectant illa Apostoli verba, in quos fines seculorum deuenerunt,
idem ipse Apostolus prædicat ac præcipit matrimonio iunctis, vt qui uxorem
habeant, sint tanquam non habentes. *Præterit enim, inquit, figura huius
mundi.*

Ecquid verò dubij habere potest virginitatis custodia, quando Christus
ipse, eiusquæ reuerenda parens, & Sanctus Ioannes, atque etiam sanctissimi
quique modo in cælis degentes, virgines permanserunt? Vtique si aliud vi-
tæ genus, puta matrimonium aut fœcunditas prolium Deo gratius fuerit,
id Christus amplexus esset, & suo nobis exemplo commendasset. Ne quis
tamen putet in veteri Testamento minus Deo fuisse gratam virginitatem
(licet non perinde tum culta ac celebrata fuerit) legimus apud Esaia Domi-
num dicentem Eunuchis: *qui custodierint sabbata mea, & elegerint que ego ve-
lui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea, & in muru meu lo.um, & nomen
meum à filijs & filiabus, nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.* Quibus ver-
bis consolatur Eunuchos, ne sint pusillo aut abiecto animo, tanquam qui in
prolium nomen suum ad posterum non transmittant, pollicens illis, quam-
uis ob coelibem vitam nullis relictis prolium velut extincti videantur, æ-
ternum sese daturum nomen, multo beatius, fœcundius, vtilius ac durabili-
us, quam ex filiorum successione sibi conciliare possint. Helias ipse non-
ne sub lege vixit? Et quis nesciat raptum illum in paradysum, & necdum
mortis soluisse debitum, cum tamen virgo permanserit? qua re id licet in-
telligi, virginitatem nunquam mori apud Deum. Sed ne multis sanctorum
enumerandis exemplis prolixior sim, id vos dilectissimi certum persuasum-
sumquæ habetote, virginitatem omnibus seculis singulari apud Deum
gratia

gratia & amicitia flagrasse: tametsi à mundi exordio, & post diluuium homines magis procreandis liberis, & mundo augmentando operam dederint, non quidem libidinis causa, aut ob carnis explendas voluptates, sed quod sperarent plurimi ex suo semine posse Christum nasci, aut certè plurimum gauderent, si quem sui generis superstitem relinquerent, qui Christum corporalibus oculis videret: vel etiam quando verus Dei cultus apud solos Iudæos extabat, porro apud alios omnes idololatria versabatur, quod optarent Dei populum, atque eo ipso Dei cultum magnis augeri incrementis. Atque ita solus posteritatis amor causa illis fuit matrimonium contrahendi. Quanquam nec ipsa sanè virginitas infœcunda est, utpote quæ celo fructus pareat æternum victuros, sicut ex matrimonio fructus terræ nascuntur. Atqui certum est terræ generationem quandoque finem habituram: sed generatio cælestis perennis est. Siquidem coniugium desinet: ac virginitas perpetuo perseverat, sicut ipse Dominus ait: *In cælis neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei.* Ex quo id etiam potest esse perspicuum, virgines castas & intemeratas, non terrenam sed cælestem & angelicam in terris vitam agere. Præter hæc verò neuiquam negligenter considerandum venit, vtile cum primis atque congruum & condecens fuisse ut præclarissimæ, elegantissimæ, gratissimæ, suavissimæ, cellissimæ atque angelicæ virtutis nempe virginitatis seruandæ magistra, dux atque author fieret virgo longè omnium integerrima, dignissima atque illustrissima, Dei genitrix Maria: cui id seruatum fuit privilegij, ut ipsa tanquam omnium sanctissima, formam ac specimen siue speculum se præberet sacratissimæ ac minimè vulgaris & inuitatæ cælestisque virtutis, suo ipsam in corpore dedicans, & voto offerrens Deo. Vnde etiam passim nunc offeruntur virgines Deo, sicut scriptum est, post eam, id est, quæ illius imitentur exemplum. Quam sanè tanquam magistræ suam dignum est virgines omnes imitandam suscipere: atque magnopere lætari, quod Filius Dei non nisi virginem matrem habere voluerit: attendere etiam quanto Deus honore affecerit sexum fœmineum præ virili, quando ex fœmina re vera nasci dignatus est. Neque enim id vlli datum est viro, ut sit aut dicatur verus Dei Pater, namque Christus ex viri semine genitus non est: Atqui virgini id re ipsa concessum est & præstitum, ad totius fœminei sexus decus & honorem, ut sit & dicatur vera Dei genitrix. Agnoscant igitur quorquor se virgines esse norunt, tantam Dei benignitatem, & sint gratæ virginis filio, pudeat quæ eas vllum alium vel respicere virum, aut ipsos summittere, præter ipsum solum quod tamè maximè curandum est illis quæ virginitatis votum ediderit: quibus nulla ratione committendum est, ut vel tenuissimo mentis assensu vnquam quicquam velint, quod animi vel corporis possit integritatem inficere. Debent etiam parentes summo studio proles educare suas, & ab infantia timoris diuini fræno quodam continere, ut nihil nisi sanctum, nisi castum, nisi pudicum vel oculis, vel auribus hauriant, ut cum ipsis ætatis incrementis magis magisque in omni moda mentis & corporis puritate adolescant: & quod alij magno labore assequi habent, illis tanquam naturale sit ob longam assuetudinem & castissimam educationem. Væ autem atque iterum væ parentibus illis, qui suis &

Patres anti-
quos quidam
mouerit ad
matrimonij
contrahendū.
Virginitas vñ
sit perpetua
duratura.
Matth. 22.
Lucæ 20.

Maria mater
Christi vi
magistra dux
sicut speculū
omnium vir-
ginum.
Psal. 44.

Honore quæ-
to Deus affe-
cerit fœmi-
neum sexum
per incarna-
tionem ex
virgine.

Virginitas
voto firmata
quanto stu-
dio custodi-
enda.

Parentes vi-
cooperentur
ad custodiam
virginitatis
in suis probi-
bus.

dicis, & factis proles suas ad turpia prouocant, illisq; perditissimis exem-
plis suis autores sunt ad perpetranda mala, quibus debent esse causa salu-
tis. Atq; vt sermone finem imponamus, id vos dilectissimi summopere ora-
tos velim, si quempiam ex illis, qui vestra curæ commissi sunt, siue sint filij
aut filia, aut alias sanguine coniuncti, ad virginitatis custodiam aspirare
cernatis, vt ne qua ratione illum à tam sancto proposito auocetis: sed potius
bene currenti calcar adhibeatis, vt vestris adhortationibus feruentior effi-
ciatur. Non patiamini vnquam prolibus vestris maximè dum adhuc in
etate tenera sunt, familiares esse siue famulos, siue ancillas, aut quo liber-
alios, qui verbis aut moribus impudici sint, ne ab illis discant, quod postea
vix vnquam possint dediscere. Christus Iesus sponfus & corona virginum
omnium nostrum cordibus sanctæ castitatis aspiret amorem, vt pro illius
desiderio fœdas omnes carnis despiciamus voluptates, tanto copiosioribus
olim in cælesti paradiso delicijs perfruituri, cum sanctis omnibus. Quod
ipse nobis præstare dignetur, qui cum Deo Patre in vnitatis Spiritus sancti
viuit & regnat in secula benedictus, Amen.

Proles ad vir-
ginitatis cus-
todiam vt
sunt à paren-
tibus iuuandæ.

IN FESTO SANCTI VINCENTII MAR-
tyris, Lectio Esaia Prophetæ cap. XLIII.

Hæc dicit Dominus creans te Iacob, & firmans te Israel. Noli
timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo. Meus es in
terris. Cum transferis per aquas tecum ero, & flumina non operient te.
Cum ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non arde-
bit in te, quia ego Dominus Deus tuus, sanctus Israel saluator
tuus. Dedi propitiationem tuam Egyptum, & Ethiopiam & Sabæ pro te. Ex
quo honorabilis factus es in oculis meis, & gloriosus: ego dilexi te, & dabo homi-
nes pro te, & populos pro anima tua. Noli timere, quia ego tecum sum, dicit
Dominus Omnipotens.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

Magna est sanctorum martyrum constantia, qua minas & tormenta
impiorum perinde vt leuem quendam auræ flatum contempserunt,
& diuino armati præsidio casti timoris, & inuicti amoris Dei pericu-
la non attenderunt, non carnificum truces vultus & immanem crudelita-
tem, non corporis & membrorum omnium dissipationem: non denique acer-
bissimam mortis pœnam alicuius pensi habuerunt: sed fidelibus animis
in autorem fidei & consummatorem Iesum aspicientes, id vnum curarunt,
vt pro illius honore nullos subterfugerent cruciatus, nulla sibi putarent
tormenta declinanda, quem priorem causa salutis suæ scirent tanta pertu-
lisse, quanta mens nulla queat capere. Atque vt in duris corporis afflictio-
nibus essent patientes, ac mitissima lenitate furentem hostium tyrannidem
eliderent, non dubium est, quin sacrorum voluminum sententijs sese ani-
marint, quales certè plurimæ sunt in vtroque Testamento: cuiusmodi etiã
haud vulgares habet isthæc præsens Esaia lectio, qua Dominus martyrem
suū confortans, ita eum alloquitur: Hæc dicit Dominus Rex Omnipotens,
cuius

Heb. 11.